DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
11. XI. 1935

Leto VIII., št. 44 („JUTRO“ XVI., št. 261 a) Ljubljana, ponedeljek 11. novembra 1935 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflja ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflja ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Diplomatska bitka na vrhuncu

Gigantska zakulisna borba evropske diplomacije, ki bo odločila o miru ali vojni v Evropi — Nemčija je postala jeziček na tehtnici

Pariz, 10. novembra. r. Z naraščajočim vznemirjenjem spremljajo v tukajšnjih političnih krogih neuspeh Lavalove posredovalne akcije v italijansko-angleškem konfliktu in njegovih prizadevanj za omiljenje mednarodne napetosti. Vedno bolj jasno prihaja do izraza, v kako težavnem položaju je sedaj Francija, ki mora na eni strani dosledno s svojo dosedanjo politiko, slonečo na načelih Društva narodov, podpirati Anglijo, na drugi strani pa si želi ohraniti tudi prijateljstvo Italije. To pa postaja z vsakim dnem težavnejše in se italijansko-francosko prijateljstvo z vsakim dnem bolj krha.

To sili Francijo, da misli predvsem na po svojih vojaških uspehih v vzhodkrogih prevladuje vedno bolj prepričanje, da bo Italija sedaj, ko je ohrabrena po svojih vojaških uspehih v vzhodni Afriki, tem manj pripravljena popuščati in da je upanje na dosego mirne poravnave z vsakim dnem manjše.

Zato Angleži v Parizu niso našli gluhih ušes, ko so te dni sprožili predlog za sklenitev posebnega sredozemskega pakta. Če bi prišlo med Londonom in Rimom do izravnave nastalih sporov, bi se naj sklenil sredozemski pakt v prvi vrsti med Anglijo, Francijo in Italijo. Ta pakt naj bi nekako razdelil Sredozemsko morje na francosko, angleško in italijansko interesno območje ter zajamčil medsebojno podporo. Angliji gre pred vsem za to, da si za vsako ceno zagotovi svobodno pot preko Sredozemskega morja do Indije. Če pa napetost med Italijo in Anglijo ne bi popustila, se zavzema Anglija za sklenitev dvostranskih pogodb med državami, ki meje na Sredozemsko morje. S temi dvostranskimi pogodbami naj bi se vse sredozemske države obvezale nuditi druga drugi podporo, če bi prišlo do kakih vojnih zapletljajev.

Tako v Rimu, kakor v Londonu ne zanikajo več možnosti vojnih zapletljajev in Anglija si zaradi tega hudo prizadeva, da bi si zasigurala vsaj nevtralnost, če ne že zavezništvo Nemčije. Pripravljena je pristati na dalekosežne koncesije Nemčiji, ako se ta obveže, da ne bo ne direktno, ne indirektno podpirala Italije. Anglija bi seveda najraje videla, da bi se Nemčija vrnila v Društvo narodov. Kljub uradnim demantijem se v političnih krogih uporno vzdržujejo vesti, da je Anglija v tem smislu že sondirala teren v Berlinu in da pričakujejo v Londonu v najkrajšem času poset Hitlerjevega osebnega zaupnika Ribbentropa. Ker bi zbližanje z Nemčijo v veliki meri ustrezalo tudi francoskim političnim ciljem, so v Londonu prepričani, da bo Francija to akcijo z vsemi sredstvi podprla.

V Rimu so o vseh teh načrtih dobro poučeni in ne drže križen rok. Izjava nemške vlade, da se noče vezati na sklepe Društva narodov in da si hoče v pogledu svojih odnošajev do Italije ohraniti svobodne roke, je bila sprejeta v Rimu z največjim zadovoljstvom. Cilj rimske diplomacije je sedaj doseči z Nemčijo tesnejše stike. Veliko senzacijo v vseh mednarodnih diplomatskih krogih je v zvezi s tem izzval nenadni prihod italijanskega ženevskega delegata barona Aloisija v Monakovo, kjer je imel najprvo sestanek z italijanskim poslanikom v Berlinu, nato pa daljši razgovor z odposlanoi Hitlerja.

Kakor vse kaže, se bije za kulisami velika diplomatska bitka, katere izid pa je za enkrat še docela negotov in od katerega je v veliki meri odvisen mir in nadaljnji razvoj Evrope.

Sklicanje velikega fašističnega sveta

Rim, 10. novembra. z. Veliki fašistični svet, najvišji državni forum, je sklican za 16. t. m., to je dva dni pred uveljavitvijo sankcij, da bo izdal potrebne sklepe o stališču, ki ga misli Italija zavzeti proti sankcijam. Doslej je Italija izdala le posamezne ukrepe bolj tehničnega značaja, ki so v zvezi z njeno gospodarsko močjo, ni pa še izdala nikakih večjih ukrepov zoper države, ki so pristale na sankcije. Veljavne trgovinske dogovore Italija slej ko prej izvaja. Glavni predmet posvetovanj pa bo vprašanje nadaljnjih odnošajev Italije do Društva narodov.

Direktna zveza Beograd — Banat

Včeraj je bil na slovesen način otvorjen novozgrajeni most Beograd—Pančevo

Beograd, 10. novembra. p. Na slovesen način je bil danes izročen prometu novozgrajeni most Nj. Vel. kralja Petra II., ki veže Beograd in Pančevo ter vzpostavlja neposredno zvezo med Banatom in jugoslovensko prestolnico. S tem je izpolnjena stoletna želja prebivalstva prostrane banatske ravnine ki mu je politika Avstro-Ogrske na umeten način sto in stoletja zapirala neposredno zvezo s svojim naravnim središčem. Svečani otvoritvi so prisostvovali vsi trije kraljevi namestniki, Nj. Vis. knej Pavle, dr. Stanković in dr. Perović, nadalje vsi člani vlade z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovićem na čelu, ves diplomatski zbor, zastopniki Narodnega predstavništva ter neštevilni predstavniki gospodarskih, kulturnih in nacionalnih organizacij, kakor tudi velika množica ljudstva. Cerkvene obrede je opravil osebno patriarh Varnava, nakar je najprvo govoril zastopnik prometnega ministra dr. Behmen za njim pa beograjski župan g. Ilić in župan Pančeva Vasa Mihajlović. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je nato prerezal trak in s tem otvoril promet na novem mostu. Prve goste s predsednikom vlade na čelu, ki so prispeli čez novi most, so v Pančevu slovesno sprejeli in im priredili banket.

★

Most Beograd—Pančevo je stal 377 milijonov Din. Z gradnjo se je začelo meseca maja 1928, končala se je pa leta 1933. Vzidanih je 23.200 ton železa. Fundiranje je izvršila nemška tvrdka Siemens Bauunion, konstrukcije je pa dobavila in montirala skupina nemških tvornic. Z dograditvijo mostov je bilo najhujše delo gotovo, treba je bilo pa še izsušiti pančevsko močvirje in zgraditi železniško zvezo Pančeva z Beogradom, napraviti obrambni nasip in dograditi progo dolgo več ko 20 km. Dalje je bilo treba podaljšati in razširiti staro postajo Beograd-Klanica v veliko postajo s šest do sedem tirov in s potrebnimi skladišči, z dovoznimi cestami itd. Gradnja se je začela avgusta 1933, končala se je pa konec oktobra t. l. Novi del proge se začne pri Kuli Nebojši in pelje do vhoda na postajo Pančevo-predmestje. Novi del proge z novo postajo Beograd-Donjigrad in Beograd-Dunav je stal okoli 97 milijonov Din. Dela je izvršila družba »Batignolles«. Skupni stroški so torej okoli 477 milijonov Din.

Nj. Vel. kraljica Marija v Bukarešti

Bukarešta, 10. novembra. AA. Nocoj ob sedmih se je z dvornim vlakom pripeljala v spremstvu dvorne dame g. Hadžićeve in kraljevega adjutanta polkovnika Mušickega v Bukarešto Nj. Vel. kraljica Marija s kraljevićema Tomislavom in Andrejem. Na postaji so Nj. Vel. kraljico Marijo in kraljevića sprejeli romunski kralj Karol II., prestolonaslednik Mihael, kraljica mati Marija, maršal dvora general Miljošević, dvorne gospe Prokopiu, Latovori in Mavrodi ter jugoslovenski poslanik dr. Ninko Perić z gospo. V imenu vlade so sprejemu prisostvovali predsednik vlade Tatarescu, zunanji minister Titulescu, pravosodni minister Pop in državni podtajnik Ticianu.

Po pozdravu z navzočnimi se je Nj. Vel. kraljica Marija odpeljala s kraljevićema v spremstvu romunskega kralja Karola, prestolonaslednika Mihaela in kraljice-matere Marije z avtomobilom v dvorec Kotroceni, kjer so zanjo rezervirani apartmani.

Poslovilna avdijenca sofijskega poslanika

Sofija, 10. novembra. AA. Kralj Boris je danes ob 12.30 sprejel v poslovilni avdijenci jugoslovenskega pooblaščenega ministra v Sofiji dr. Aleksandra Cincar-Markoviča. S poslaništva se je poslanik odpeljal na dvor v dvornem avtomobilu. Po končani avdijenci je obdržal kralj Boris poslanika dr. Cincar-Markoviča pri kosilu. Kosila so se udeležili tudi princ Kiril, in člani civilnega in vojaškega doma. Kraljice ni bilo pri kosilu, ker se mudi s princeso Evdoksijo v Varni. Kralj Boris je ostal po kosilu še v daljšem razgovoru z dr. Cincar-Markovičem in mu ob slovesu podaril svojo sliko z lastnoročnim podpisom. Gospe dr. Cincar ja Markoviča je kralj podaril medaljon z briljanti v narodnih barvah. Dr. Cincar-Marković se odpelje iz Sofije jutri popoldne z ekspresom v Beograd, iz Beograda pa dalje na svoje novo službeno mesto v Berlin.

V pričakovanju italijanske ofenzive na južni fronti

Na severu so Italijani z zavzetjem Makale dosegli svoj cilj — Glavne operacije bodo prihodnje dni na južni fronti

London, 10. novembra. AA. Reuter poroča: Glavno zanimanje Abesincev zdaj ni več obrnjeno na severno bojišče, temveč na južno. Armada generala Grazianija, ki jo je slabo vreme dolgo oviralo, je nepričakovano začela operacije večjega sloga. Posebno po padcu Goraheje je pričakovati vsak trenutek italijanskega napada na tem bojišču. Na severnem bojišču se zdi, da so Italijani z zasedbo Makale dosegli svoj cilj. Tako se je središče dogodkov premaknilo na zapad, kjer grozi pri Setitu ofenziva Italijanov. Abesinci računajo, da se bo moral ras Sejum, ki še vedno drži visoko planoto Tembjeno, po cesarjevem nalogu umakniti. Začelo se je spet hudo deževje, ki ovira Italijane, tako da so morali nekateri bataljoni črnih srajc, ki so prodirali južno od Makale, do kolena gaziti po blatu a so vzlic temu prehodili v enem dnevu 20 milj.

Težko je naslikati točni položaj abesinskih oddelkov v severnih in južnih odsekih. V Addis Abebo prihajajoče vesti so precej nepopolne. Niti v uradnih krogih nimajo pravih poročil. V prestolnici govore da so boji okoli Goraheje terjali smrt 12 Abesincev, 60 jih je bilo pa ranjenih. Reuterjev dopisnik pri severni italijanski armadi poroča, da so Italijani od začetka operacij, to je od 3. oktobra, izgubili enega častnika in tri vojake, štirje častniki, šest vojakov redne vojske in 61 askarov je pa ranjenih. 32 askarov je padlo, ujet pa ni bil niti en Italijan.

V Addis Abebi mislijo, da bodo Italijani zdaj prodirali čez gorsko verigo Amba-Alagi in da se bodo v teh gorah Abesinci prvič resneje postavili v bran.

Včeraj je krenila iz Addis Abebe karavana 200 mezgov v Desijo, da odnese živeža tistim novinarjem, ki bodo odpotovali z avtomobili v Desijo 14. t. m. Karavano spremlja šest čvrstih tekačev, ki morajo preteči do 40 milj na dan in ki bodo vršili posebno kurirsko službo za Reuterja med Desijo in Addis Abebo.

Pariz, 10. novembra. AA. Havasov posebni dopisnik poroča s severnega bojišča:

Italijanske čete z levega krila so zasedle višave, ki obvladajo Selikop in nekatere druge strateško važnejše točke med Makalo in Amtalo. Nadaljnje prodiranje proti Amkali je začasno ustavljeno, da ne bi zaradi zastajanja provijantskih kolon nastale težave pri oskrbi italijanskih prednjih čet z živežem, in da se med tem urede in zgrade ceste v zasedenem ozemlju.

Italijansko levo krilo drže prostovoljci iz Danakila, ki imajo nalogo preprečiti morebitne abesinske obkoljevalne poskuse. Zdi se, da je zdaj na severnem bojišču najživahnejše delovanje v odseku, ki ga drži general Maravigna. V odseku na obmejni reki Setit, čez katero so Italijani prišli, drže Abesinci s slabšimi četami še nekatere višave, ki obvladajo levi breg reke. Z njimi se vrše vsak dan praske.

Danes pričakujejo v Makali prihoda vrhovnega poveljnika generala de Bona. Pri tej priliki bodo najvišji verski poglavarji zasedenih krajev na kar najsvečanejši način med cerkvenimi obredi izjavili svojo pokorščino in pokorščino svojih vernikov Italiji. V zvezi s tem se je začela tudi proslava današnjega rojstnega dne kralja Viktorja Emanuela. Glede na kraljev rojstni dan bo imel vojvoda Bergamski v Makali revijo divizije »Gran Sasso«.

Ves Ogaden v posesti Italije

Pariz, 10. novembra. AA. Havasov posebni dopisnik poroča z južnega bojišča:

Čete generala Grazianija so zavzele Sasebeli proti Gigiju, ki so od njega ta trenutek oddaljene nekaj manj od 200 km. Gigiga je je važna prometna točka, ki obvlada cesto iz Addis Abebe v Berbero, glavno mesto britanske Somalije. Zdaj je ves Ogaden v italijanskih rokah.

Grški kralj se vrne ta teden v domovino

Pariz, 10. novembra. AA. Havas poroča iz Londona, da bo kralj Jurij II. odpotoval na Grško po vsej priliki v četrtek. V Londonu mislijo, da se bo grški kralj najbrže ustavil za dva dni v Parizu, nato pa še v Italiji, kjer pojde na grob pokojnega kralja Konstantina, pokopanega v Firenci.

Pariz, 10. novembra. AA. Havas poroča iz Aten: Iz Londona se je vrnil bivši zunanji minister Georgios Streite, ki je prideljen kot politični svetovalec kralju Juriju II. do njegove vrnitve v državo. G. Streite je izjavil novinarjem, da se vrača kralj Jurij na prestol kot ustavni vladar in da bo zato izdal vse svoje sklepe v skladu z ustavnimi določbami.

Dan zmage v Franciji

Pariz, 10. novembra. AA. Včeraj so se začele svečanosti proslave obletnice zmage. Notranji minister Paganon je v spremstvu svojega kabinetnega šefa, policijskega prefekta in članov združenja bivših bojevnikov položil v imenu ministrstva dva venca na spomenik v vojni padlim junakom. Tudi društvo bivših bojevnikov je položilo vence na spomenik. Potek svečanosti dne 11. novembra za obletnico zmage bo na pobudo lista »Petit Parisien« objavil radio.

Radijo v Angliji

London, 10. novembra. AA. Reuter poroča: 1. novembra t. l. je znašalo število radijskih naročnikov na Angleškem 6,816.509. V zadnjih štirih tednih je število radijskih naročnikov poraslo za 1,645.850.

Kongres akademsko izobraženih žen

Zagreb, 9. novembra. o. V mestni posvetovalnici se je pričel danes kongres jugoslov. udruženja akademsko izobraženih žen. Udeležujejo se ga zastopnice vseh sekcij. Otvoritvi kongresa so prisostvovale med drugimi tudi soproge bana dr. Kostrenčića, župana Erberja ii poveljnika IV armije generala Jurišića. Na predlog predsednice dr. Pavle Albalove sta bili odposlani udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju in kraljici.

Popoldne so se pričeli referati o raznih aktualnih vprašanjih, nanašajočih se na socialni položaj izobraženih žen. Zvečer je imela gospa Anica Rebac javno predavanje o platonski in krščanski ljubezni. Kongres se bo jutri nadaljeval.

Zagreb, 10. novembra. o. Danes je bil končan kongres akademskih izobraženih žena. Ob zaključku je bila sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo, naj se pri nastavljanju v javnih službah vpošteva v prvi vrsti kvalifikacija in naj se ženam omogoči napredovanje v vseh strokah. Zlasti zahtevajo, naj bodo na vseh ženskih srednjih šolah in na meščanskih šolah postavljene za direktorje ženske. Ženskam naj se dovoli tudi vstop v sodno službo in politično službo, in jim omogoči docela enakopravno napredovanje tudi do vodilnih mest. Zdravnicam naj se omogoči imenovanje za upravnike bolnic in šefe higijenskih zavodov. Prav tako naj se ženske enakopravno tretirajo pri nastavitvah v državnih denarnih zavodih. V državni službi naj se ženske docela izenačijo z moškimi zlasti tudi v pogledu prejemkov. Končno zahteva resolucija, naj se priznajo ženam vse politične pravice in sploh omogoči ženskemu svetu sodelovanje pri vseh javnih in državnih poslih.

Kongres ljudskih univerz

Beograd, 10. novembra. p. Danes se je nadaljeval in končal kongres ljudskih univerz. Ob koncu je bila sprejeta resolucija, ki apelira na prosvetnega ministra, naj postane zaščitnik ljudskih univerz kot važnih edinic v ljudski prosveti. Sklenjeno je bilo nadalje, da se osnuje zveza ljudskih univerz za vso državo. Ljudske univerze v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani imajo nalog da izvedejo te sklepe. V izvršni odbor sta bila med drugimi izvoljena tudi inž. Kukovec iz Maribora in dr. Janko Lokar iz Ljubljane. Zveza bo izdajala svoj list ter bo skrbela za ustanovitev knjižnic in čitalnic pri posameznih ljudskih univerzah. Vršila se bo tudi medsebojna izmenjava predavateljev.

Pomirjenje v ruski emigrantski cerkvi

Beograd, 10. novembra. p. V saborni cerkvi je bil danes na slovesen način posvečen za metropolita episkop ruske emigrantske cerkve Anastasije. S tem je potrjeno definitivno pomirjenje v ruski emigrantski cerkvi, kjer so vladali več let hudi kompetenčni spori.

Naši izseljenci odločno zavračajo klevete

Kongres jugoslovenskih izseljeniških organizacij iz Nemčije, Belgije, Holandske in Francije

Searing, (Belgija) 10. novembra. AA. Danes dopoldne se je vršil kongres vseh jugoslovenskih organizacij iz severnih držav (Francije, Belgije, Holandske, Nemčije in Luksemburga). Po patriotskih govorih posameznih delegatov in zastopnikov je skupščina soglasno sprejela tole resolucijo:

Kolonija jugoslovenskih delavcev je številčno najmočnejša jugoslovenska organizacija v Belgiji. Imela je 10. novembra 1935 kongres delegatov vseh jugoslovenskih organizacij iz severnih držav: Francije, Belgije, Holandske, Nemčije in Luksemburga. Po izčrpanju dnevnega reda je predsedstvo kongresa sporočilo udeležencem, da je vse zavedno jugoslovensko delavstvo v tujini obrizgaj madež, ker se je v javnosti razširila lažniva in neutemeljena vest, da je naše delavstvo na neki skupščini v Searingu 1. aprila 1934 baje izglasovalo resolucijo, v kateri odobrava atentatsko namero na blagopokojnega in nepozabljenega kralja Aleksandra I. Po zaslišanju zastopnikov in delegatov posameznih jugoslovenskih delavskih organizacij, ki so se udeležile današnjega kongresa, je zavedno jugoslovensko delavstvo sprejelo tole resolucijo:

1) Nikoli ni jugoslovensko delavstvo sodelovalo pri zaroti zoper življenje blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra,

2) omenjena resolucija, sprejeta baje 1. aprila 1934, je navaden falzifikat in groba žalitev vsega jugoslovenskega delavstva.

3) današnji kongres delegatov jugoslovenskih delavskih delegacij iz severnih držav Evrope soglasno obsoja marseljski atentat, obžaluje mučeniško smrt svojega kralja Zedinitelja in z gnusom obsoja vse tiste, ki so pripravljali, pomagali in storili ta zločin.

4) soglasno pozdravlja v podaniški zvestobi in vdanosti mladega kralja Petra II., kneza namestnika Pavla in kraljevski dom Karadjordjevičev.

Živela močna in zedinjena Jugoslavija!

Searing, 10. novembra 1935.

Slede pospisi za kolonijo v Parizu, za zvezo jugoslovenskih delavskih organizacij «Kraljevič Andrej« iz Francije, za jugoslovenske delavske organizacije iz severne Francije, za jugoslovensko delavsko društvo »Edinstvo« iz Searinga, za zvezo jugoslovenskih delavskih društev iz Holandije, za zvez jugoslovenskih delavskih društev iz Limburga (Belgija), za ustanovni odbor kolonij jugoslovenskih delavcev iz Charleroia, za zvezo jugoslovenskih delavskih društev iz Nemčije, za kolonijo jugoslovenskih delavcev iz Searinga.

Strogi ukrepi za izvajanje sankcij v Angliji

London, 10. novembra. AA. Britansko zunanje ministrstvo objavlja komunike, ki daje nekatere podrobnosti o uveljavljenju gospodarskih sankcij proti Italiji. Znano je, da imajo te sankcije stopiti v veljavo 18. t. m. Po tem komunikeju bo britanska vlada v imenu gospodarskih sankcij prepovedala uvoz vsega italijanskega blaga izvzemši knjige, časopise in druge tiskane publikacije. Kdor bi kršil določbe o gospodarskih sankcijah bo kaznovan z zaporom do 12 mesecev in z denarno globo do 100 funtov šterlingov. Te kazni bodo izvajali tudi pri osebah, ki bi z netočnimi navedbami o tem, iz katere države je uvoženo blago, hotele maskirati uvoz iz Italije.

Druga uredba o sankcijah, ki jo je včeraj odobril kronski svet, odreja ustanovitev kontrolorja dolgovne uprave. Plačevanje dolgov italijanskim upnikom direktno in ne preko kontrolorja bo v bodoče kaznovano z zaporom.

Obrambni ukrepi v Italiji

Pariz, 10. novembra. AA. Havas poroča iz Rima: Izšel je odlok, ki prepoveduje trgovcem premoga in drv prodajo kupcem, ki bi presegala prodajo prejšnjega meseca. Trgovci tudi ne smejo prodajati bencina drugače kakor z avtomati ali pa neposredno v avtomobilske rezervoarje.

Prepoved uvoza italijanskega blaga v Abesinijo

Addis Abeba, 10. novembra. AA. V ponedeljek bo objavljen odlok o prepovedi uvoza vsakega blaga iz Italije. Italijansko blago, ki ga dobe v carinarnah, bo zaplenjeno.

Ljubljana slavi spomin Davorina Jenka

Ljubljana, 10 novembra.

Po zaslugi Glasbene Matice je tudi naše mesto častno proslavilo stoletnico rojstva enega izmed pionirjev slovenske in srbske glasbe, skladatelja Davorina Jenka. Glasbena Matica je tako ponovno pokazala, da zvesto varuje tradicije našega glasbenega življenja, kakor z druge strani skrbno prišuje njegov napredek. Njeno plemenito prizadevanje, da razširi in popularizira častenje mož, ki so si pridobili velikih zaslug za našo glasbo, je treba tudi ob tej priliki naglasiti s posebnim poudarkom.

Slavnostna akademija

V petek zvečer je bila v Filharmonični dvorani slavnostna akademija v spomin Davorina Jenka. Lepa udeležba je pokazala, da je občinstvo razumelo prikupni namen prirediteljice. Akademiji so prisostvovali številni reprezentanti naših oblasti in korporacij. Srbska kraljeva akademija v Beogradu, katere soustanovitelj in pravi član je bil Davorin Jenko, je bila zastopana po svojem pravem članu, univ. prof. dr. Radojčiću. Tudi Pančevo, v katerem je slavljenec uspešno začel delovati med Srbi, je bilo zastopano. Slavnostno akademijo je otvoril moški zbor Slov. Matice z Jenkovo znano »Molitvijo«. O Jenku je govoril stolni dekan in kanonik dr. Frančišek Kimovec. Pri izvajanju nadaljnjega programa, ki je obsegal same Jenkove sladke, so sodelovali mladinski zbor, solista Fratnikova in Gostič, orkester in mešan zbor Glasbene Matice. Posebno učinkovita, vprav mogočna je bila zadnja točka: skupni zbor je pel s spremljevanjem orkestra himno »Naprej zastava slave«. Pevske zbore je vodil ravnatelj M. Polič, orkester, ki so ga tvorili člani Orkestralnega društva Glasbene Matice, državni konservatoristi in člani opernega orkestra, je dirigiral g. M. Škerjanc, šolski zbor Glasbene Matice pa Viktor Šonc. Skrbno pripravljeni in odlično izvajani koncert je bil najdostojnejša počastitev Jenkovega imena in ostane vsem udeležencem v lepem spominu.

Popolnoma primerno in prav je bilo, da so v soboto ponovili ta koncert za srednješolsko mladino.

Proslava v operi

Tudi Narodno gledališče se je primerno poklonilo manom Davorina Jenka. V soboto zvečer je bila v operi ljudska predstava »Gorenjskega slavčka«. Pred predstavo je igral operni orkester v razsvetljenem gledališču Jenkovo uverturo »Kosovo«. Nato je stopil pred rampo skladatelj in gledališki kritik Emil Adamič, ki je najprej orisal v glavnih potezah življenjsko pot Davorina Jenka, nato pa pri karakterizaciji njegovega dela citiral pozabljeno, a še danes veljavno sodbo Josipa Stritarja. Iz Adamičevega govora bi bilo omeniti zanimivost, ki je v jubilejnih člankih nihče ni omenjal: Jenkova zadnja gospodinja v Kolodvorski ulici je takoj po smrti sežgala vso rokopisno zapuščino ranjkega skladatelja, boječ se policijske preiskave. Značilno je, da se ni takrat nihče pobrigal za te reči, čeprav si lahko mislimo, da je bil med rokopisi dragocen material.

Predavanje prof. Adamiča je občinstvo poslušalo z velikim zanimanjem.

Predstava »Gorenjskega slavčka« je potekla gladko in prijetno ter je zlasti z lepim petjem narodnih pesmi zadovoljila, žal ne baš številno občinstvo. Navzoči so bili med drugim mestni župan dr. Ravnihar, predsednik Nar. galerije dr. Windischer in drugi reprezentanti med ostalimi gosti pa smo opazili uglednega rojaka iz Prage, univ. prof. dr. M. Murka.

Svečano odkritje spominskega stebra

Proslava stoletnice rojstva skladatelja Davorina Jenka je bila danes dopoldne zaključena s svečanim odkritjem spominskega stebra pred hišo v Kolodvorski ulici 11, kjer je Jenko l. 1914. v času najhujše vojne vihre zatisnil svoje trudne oči. K proslavi so se zbrali najodličnejši predstavniki naše kulturne javnosti. Prostrani vrt pred hišo in Kolodvorsko ulico je pa napolnilo tudi mnogo občinstva. Med odličnimi predstavniki so bili navzočni župan dr. Ravnihar, zastopnik divizionarja, zastopnik Jugoslovenske pevske zveze dr. Rapotec iz Beograda, rektor univerze dr. Samec, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia, prosvetni inspektor Dolenec, univ. prof. dr Matija Murko iz Prage, prvi starosta SKJ Gangl, predsednik Jugoslovensko-bolgarske lige Pustoslemšek, predsednik ZKD prof. Jeran, zastopnik Prosvetne zveze dr. Češnik, zastopnik škofa dekan dr. Kimovec, predsednik Hubadove župe dr. Švigelj, skladatelj Prelovec, zastopnik profesorske organizacije prof. Strukelj in številni drugi. Na vrtu so se zbrali tudi zastavonoše Glasbene Matice, Ljubljanskega zvona, »Ljubljanec« in Slavca s prapori.

Spominsko svečanost je otvoril pevski zbor Glasbene Matice in pod vodstvom direktorja Poliča zapel Jenkovo »Molitev«. Nato je izpregovoril župan dr. **Ravnihar.** Med drugim je rekel:

»Te dni smo proslavljali stoletnico rojstva Davorina Jenka, pevca slovenske marzeljeze in komponista naše državne himne. Današnji dan pa je posvečen spominu njegove smrti. Spominjamo se njegovega smrtnega dne prav tu v Ljubljani, ne samo ker je dolžnost kulturnega središča Slovencev, da spremlja pomembnejše kulturne dogodke v naši ožji domovini, temveč ker je Ljubljana kraj Jenkove smrti.

Čeprav je bil Jenko od l. 1871. dalje do leta 1903. prvi kapelnik in skladatelj narodnega pozorišta v Beogradu, ni nikdar pozabil svojega rojstnega kraja. Zmerom ga je vleklo domov v Cerklje, rad je prihajal tudi v Ljubljano, kjer je imel stalno stanovanje v podstrešni sobici te hiše. V Ljubljani je doživel pričetek svetovne vojne in v tej hiši je v 80. letu starosti 25. novembra l. 1914. zatisnil svoje oči.

Kakor je bil plemenit vse življenje, takšna je bila tudi njegova poslednja volja. V svoji oporoki se je spomnil raznih narodnih društev. Tudi Glasbena Matica je prejela znatno volilo 1000 kron, za takratne čase lepo vsoto. Če kdo izmed mož, ki so v dobi našega narodnega preporoda s svojim delom in s svojim genijem čvrsto stali ob strani svojemu narodu, zasluži, da ga slavimo, je to Davorin Jenko. On je obilno oplodil ne samo slovensko, ampak vso jugoslovensko glasbeno literaturo. Bil je Jugoloven v smislu jugoslovenske ideologije, kakor jo pojmujemo danes. Že v tem vidimo veličino njegovega duha. Bil je kakor pesnik prerok, ki s svojimi duhovnimi očmi zre v daljnjo bodočnost. Idejni njegov podvig simbolizirata zlasti skladbi »Naprej zastava slave« in »Bože pravde«.

Mestna občina ljubljanska smatra za svojo dolžnost, da se tudi ona oddolži delu Davorina Jenka. Zato je sklenila, da postavi v trajen spomin ob hiši njegove smrti znamenje. Ni to spomenik, kakor mu ga je naš narod dolžan postaviti, temveč preprosto znamenje, ki naj kakor znamenja na cvetočih slovenskih livadah in poljih spominja vsakega popotnika, da posveti nekaj pobožnih misli spominu velikega sina našega naroda. Ko odkrivam to znamenje, kličem v imenu Ljubljane in vseh vas: Slava spominu Davorina Jenka!«

Vse občinstvo se je pridružilo vzkliku g. župana in je trikrat vzkliknilo »Slava!« V imenu Slovenske pevske zveze je nato izpregovoril **Puš.** Naglašal je, da je bil Jenko naš glasbeni mentor in voditelj in da je deloval za kulturno zbližanje jugoslovenskih narodov.

V imenu upravnega odbora Jugoslovenske pevske zveze in Hubadove pevske župe je govoril dr. Švigelj ter se zahvalil mestni občini za postavljeni spominski steber. Podčrtal je Jenkovo delovanje na glasbenem področju in na področju kulturnega in duhovnega zbližanja Srbov in Slovencev.

Šolski naraščaj Glasbene Matice je zatem pod vodstvom prof. Šonca zapel Jenkovo »Tiha luna jasno sije«. S tem je bila lepa spominska svečanost zaključena.

Spominski steber, delo arhitekta Plečnika, je postavljen na desni strani vrta, ob vznožju so pa nasajene krizanteme. Na stebru je vklesan napis: »Skladatelj »Naprej zastava slave« in »Bože pravde« Davorin Jenko, roj. 10. novembra v Dvorjah pri Kranju l. 1835, umrl v tej hiši 25. novembra 1914. — Mestna občina ljubljanska«.

Skupščina Delavske zbornice

Vse naše delavstvo živi v zelo slabih razmerah — Zborovanje je poteklo ob popolnem soglasju

Ljubljana, 10.n ovembra

Danes je polagala bilanco svojega dela v minili poslovni dobi ena izmed naših najvažnejših socialnih institucij — Delavska zbornica. Druge redne skupščine se je udeležilo 57 od 60 delegatov. Zborovanje je otvoril predsednik g. Alojzij *Sedej* in pozdravil banovega zastopnika dr. Karlina in navzočne delegate. Nato se je spominjal žrtev katastrofe v Rtnju ter počastil spomin umrlega namestnika delegata Jožeta Rutarja.

Nato je predsednik podal obširno in pregledno poročilo o splošnem položaju delavstva v Sloveniji in zlasti razpravljal o rudarskem pokojninskem zavarovanju. Rudarji so bili zelo prizadeti, ker je bil namesto pokojninskega sklada, iz katerega so dobivali upokojenci 4 milijone dinarjev letno snovan centralni fond za sanacijo bratovskih skladnic, ki pa ne bo donašal čez 1 milijon dinarjev. Že tako je položaj naših rudarjev nevzdržen, saj so neprestane redukcije in leto za letom se manjša zaradi znižanih naročil od države tudi produkcija premoga.

Predsednik je zatem govoril o položaju drugega delavstva, ki tudi živi v zelo slabih razmerah. Posledice tega so stavke v Sloveniji. Lani je bila stavka v 12 obratih. Na drugi strani pa nekatera podjetja delavstvo preobremenjujejo. To velja zlasti za Kranj, kjer delajo delavci po 10 do 12 ur dnevno. Želeti bi bilo, da bi oblastva podjetja prisilila, da ne omalovažujejo socialnih zakonov. Ponekod so zaradi stavk delavski zaupniki podjetjem trn v peti in često je morala zaupnikom priskočiti na pomoč Delavska zbornica. Edina uteha, je da se delavstvo vedno bolj organizira in da imamo zdaj že v 133 obratih 738 zaupnikov, ki zastopajo polovico delavstva v Sloveniji. Govornik je še omenil, da je Delavska zbornica podprla rudnik v Lešah, ki mu je nakazala 50.000 Din in mu tako omogočila zasilno obratovanje in rudarjem delo.

Sledilo je izčrpno poročilo tajnika g. Filipa Uratnika (ki smo ga v izvlečku objavili že v nedeljski številki »Jutra«). Po Uratnikovem poročilu, ki je bilo sprejeto z odobravanjem, je poročal o stanju blagajne g. Rado *Čelešnik*, nato pa je v imenu finančne kontrole Franc *Petejan* predlagal vsemu odboru razrešnico.

Sledila je obširna debata, v katero so posegali razni govorniki. Prvi se je oglasil g. *Petejan* in govoril o krizi, ki je nastala v socialnem zavarovanju. G. *Kosem* je naglašal važnost zakona o minimalnih mezdah, ki naj delavstvo socialno zaščiti; prav tako pa je zahteval tudi obveznost kolektivnih pogodb. Delegat g. *Jakomin* je bil mnenja, da je inspekcija dela premalo prožna glede izvajanja delovnega časa; predlagal je tudi, naj se zbornica bolj zavzame za zaščito delavskih zaupnikov. *Dr. Bohinjec* je naglašal potrebo socialnopolitičnih referentov pri sreskih načelstvih in predlagal, naj skupščina Delavske zbornice naroči upravnemu odboru, da pristopi k sistematičnemu delu za uvedbo invalidnega, starostnega in posmrtninskega zavarovanja delavcev na ta način, da izvede intenzivno propagando za uvedbo teh panog zavarovanja med vsemi sloji, zlasti med kmečkim ljudstvom preko kmečkih občin in kmetijskih strokovnih zastopstev, zakaj omenjene panoge zavarovanja niso nič manj v korist naše kmečke hiše kakor v korist delavcev samih. Potrebna je ustvaritev posebnega vsenarodnega odbora pod vodstvom Delavske zbornice, ki naj z avtoriteto vseh gospodarskih, političnih, socialnih in kulturnih činiteljev prepriča zakonodajne faktorje o socialni in finančnogospodarski nujnosti tega zavarovanja.

Govorili so še drugi delegati, tako g. *Arh* o krizi bratovskih skladnic z ugotovitvijo, da imajo slovenske skladnice mesečno 180.000 do 190.000 Din izgube; inž. *Žumer* v imenu Kluba krščanskih socialistov, ki se je med drugim zavzel za delavske konzume, ki jih grozi prevelika davčna obremenitev uničiti in za omogočenje volitev v zavodu delavskonameščenskega bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Il koncu sta govorila še gg. *Godnik* in *Jelen* (socialista) in g. *Zemljič* v imenu Narodne strokovne zveze. Sprejetih je bilo več predlogov. Prav tako pa tudi proračun, ki ga je predložil g. *Čelešnik*. Proračun navaja dva milijona dinarjev dohodkov. Ob zaključku sta bila po krajši debati soglasno sprejeta še pravilnik o podpornem fondu za preganjane delavske zaupnike in službeni pravilnik za nameščence Delavske zbornice.

Ob 14. je predsednik g. *Sedej* zaključil zbor in naglasil potrebo složnosti pri delu Delavske zbornice.

Za združitev vseh borcev in dobrovoljcev

V rahlih obrisih je trboveljska konferenca pripravila teren za enotno zvezo, ki je še vprašanje bodočnosti

Trbovlje, 10. novembra.

Na pobudo ljubljanskega pododbora Legije koroških borcev se je danes dopoldne vršila pri Volkerju v Trbovljah važna konferenca, katere namen je bil, da poišče temelje za ustanovitev enotne organizacije jugoslovenskih vojnih in obprevratnih dobrovoljcev z vseh front, na katerih se je odločala usoda našega nacionalnega osvobojenja. Povabilu prirediteljev so se odzvali glavni odbor Zveze jugoslovenskih vojnih dobrovoljcev v Beogradu, ki je na konferenco delegiral primarija dr. Meršola iz Ljubljane, ljubljanski sreski odbor dobrovoljske organizacije, ki je bil zastopan po svojem delegatu Žagarju, Združenje vojnih dobrovoljcev, borcev za osvobojenje severnih krajev Jugoslavije, ki so ga predstavljali predsednik Müller, podpredsednik Cukon in tajnik Kožuh iz Zagreba, Zveza Maistrovih borcev, ki je odposlala predsednika prof. dr. Dolarja, tajnika Malenška in Lipuša iz Maribora. Legijo koroških borcev pa so zastopali predsednik pododbora dr. Jenšterle in tajnik Staudegger iz Trbovelj ter predsednik pododbora polkovnik Milivojević in odborniki Marušič, Božič, Šefman in Pukl iz Ljubljane. Mimo drugih se je sestanka udeležil tudi narodni poslanec Aleksovič.

V imenu Legije koroških borcev je goste pozdravil predsednik dr. Jenšterle, ki je v svojem otvoritvenem nagovoru obenem poudaril, da je namen konference, poiskati skupno osnovo delu vseh zbranih organizacij, ki so doslej vsaka zase delale na svojih področjih, predvsem pa je treba ugotoviti idejne in oganizacijske temelje za skupen nastop vojnih dobrovoljcev iz vse države. Soglasno je bil nato za predsednika konference izvoljen delegat Müller iz Zagreba, ki je v obsežnem referatu očrtal borbe, uspehe in razočaranja onih naših mladih ljudi, ki so bili tvegali svoja življenja in svoje eksistence za blagor domovine, ko je bila njena severna meja najbolj ogrožena. Predstavnik glavnega odbora Zveze vojnih dobrovoljcev, primarij dr. Meršol je pozdravnim besedam pridružil važno ugotovitev, da so naši borci s koroške, štajerske, prekmurske in medjimurske fronte vršili po prevratu enako važno delo za naše nacionalno osvobojenje kakor dobrovoljci na svojih postojankah med vojno in zato med enimi in drugimi pred svetom ne more biti razlike. V imenu dobrovoljcev je izrazil željo, naj bi posamezne organizacije ustvarile skupno zvezo, ki naj bi potem stopile v stik z Zvezo dobrovoljcev, da se osnuje enotna organizacija vseh borcev. Prav tako je predsednik Zveze Maistrovih borcev prof. dr. Dolar izjavil, da so Maistrovi borci že od nekdaj želeli živahnejši stikov z ostalimi bratskimi organizacijami, da pa bi radi tudi v novi zvezi ohranili nekaj samostojnosti.

Po izredno živahni debati, v katero so poleg drugih posegli odvetnik dr. Mejak iz Gorniega grada, Malenšek, narodni poslanec Pleskovič, Staudegger, Božič, Pavlica, podpolkovnik Milivojević, Cukon, Šefman in Pukl, je bila na koncu soglasno sprejeta resolucija, ki jo je predlagal tajnik Legije koroških borcev Staudegger in ki ugotavlja:

Zastopniki Združenja vojnih dobrovoljcev za osvobojenje severnih krajev, Zveze Maistrovih borcev in Legije koroških borcev v Trbovljah, Združenje vojnih dobrovoljcev — borcev za osvobojenje severnih krajev Jugoslavije s sedežem v Zagrebu, že obstoječa organizacija tega imena pa naj primerno izpremeni pravila, tako da zlasti določi delo v sekcijah. Ta sklep naj tvori prvo etapo za ustanovitev vsedržavne organizacije dobrovoljcev Jugoslavije. V ta namen naj navedene organizacije skličejo izredne občne zbore svojega članstva do konca tega leta. Po izvršenih občnih zborih bo Legija koroških borcev sklicala v Trbovljah ponovno konferenco pooblaščenih delegatov sodelujočih organizacij, na kateri se bo sklepalo o končni združitvi.

Nekateri udeleženci so se že s prvimi popoldanskimi vlaki odpeljali na svoje domove, drugi pa so se še zadržali do večera in so v družbi trboveljskih legionarjev priredili krajše izlete v okolico, katere naravne lepote so v sončnem dnevu prišle do polne veljave, tako da so zborovalci tudi v tem pogledu odnesli najlepše vtise.

Pri zapeki,
lenivem črevesju, odvišni želodčni kislini in zastoju žolča pomaga naravna
FRANZ-JOSEFOVA
grenčica.

Maribor preko nedelje

Protestni shod stanovanjskih najemnikov

Društvo stanovanjskih najemnikov v Mariboru je imelo danes dopoldne na verandi Unione protestni shod proti pretirano visokim najemninam. Za shod je bilo precejšnjo zanimanje in sta na njem poročala predsednik Društva stanovanjskih najemnikov g. Tone Bajt in odbornik gospod Jože Mohorko. Oba sta naglašala, da je postal položaj stanovanjskih najemnikov, ki so v Mariboru v pretežni večini državni uslužbenci, po zadnjem znižanju njihovih prejemkov obupen. Zaradi vedno večjega števila dekožacij bo morala mestna občina za brezdomce naročiti ponovno stare železniške vozove. Mariborski stanovanjski najemniki so na shodu soglasno sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo stanovanjsko zaščito in znižanje previsokih najemnin za najmanj 30 odstotkov. Znižanje najemnin pa zahtevajo tudi mali obrtniki in trgovci, ki zaradi slabe kupne moči nameščencev in delavcev komaj životarijo.

Dve žrtvi cestnega prometa

Na Koroški cesti se je zgodila huda nesreča. Po cesti je drvel neki voznik z vozom v smeri proti Glavnemu trgu. V tem trenutku je pred hišo št. 12. nameraval prekoračiti cesto 82-letni Rudolf Fridl. Starček, ki je najbrže preslišal klice voznika, je prišel pod kolesa ter obležal. Poklicali so reševalce, ki so ponesrečenca prepeljali v bolnišnico. Tam so ugotovili, da je Fridl k sreči dobil le lažje poškodbe. Na oglu Gubčeve in Meljske ceste je prišlo do karambola dveh kolesarjev. Še neznan kolesar je zavozil v kolo posestnika Franca Podlipnika s Tezna, ga podrl na tla, tako da je Podlipnik obležal s precejšnjimi poškodbami na nogah.

Neznanega obešenca

so opazili davi splavarji pri Birtičevi gostilni. O tem so obvestili policijo, ki se je napotila na označeni kraj. Tam so našli tik ob Dravi na veji obešenca, ki je imel nogi v vodi. Takoj so odrezali vrv. Poskusili so z umetnim dihanjem, toda vsa prizadevanja so bila zaman. Pri mrtvecu niso našli nobenih papirjev, iz katerih bi bilo mogoče ugotoviti indentiteto. Pri sebi je imel le denarnico, v kateri je bilo 101.50 Din. Na kraj samomora je prispela komisija, ki je odredila prevoz trupa v mrtvašnico na pobreško pokopališče. Obešenec je oblečen v modro obleko, rjave šolne in sivkasto suknjo. Star je okoli 24 let, ima kostanjeve kodraste lase in je po zanimanju najbrže delavec. Svojci pogrešanca naj javijo mariborski policiji, ki ima njegov točen opis.

Gladovno stavko

je napovedalo v tukajšnji moški kaznilnici 14 kaznjencev, ki so jih nedavno prepeljali iz Lepoglave. Že prvi dan svojega prihoda so govorili, da bodo začeli gladovno stavko. Odklanjali so tudi pakete, ki so jih prejemali od doma. Gladovna stavka pa je trajala le en dan. Potem so se lotili poslanih paketov, s čimer je bila gladovna stavka končana.

Krvava svatba

Pri nekem posestniku v Selnici ob Muri so imeli gostijo. Ko so bili okrog polnoči duhovi zaradi alkohola že precej razburjeni, so se začeli fantje prepirati in naposled pretepati. Zabliskali so se noži in v krvi sta obležala 52-letni posestnik Ivan Lah, ki je dobil vbode v levico, in 18-letni delavec Jožef Šmirmaul, ki je bil zaboden v desno sence. Zadevo preiskujejo orožniki.

Štirje vlomi v Poljčanah

Na podlagi prstnih odtiskov vlomilca že poznajo

Poljčane, 10. novebra.

V zadnjih dneh so bili pri nas izvršeni kar štirje vlomi in okolnosti pričajo, da je bil storilec v vseh primerih isti. Najprej je neznanec vlomil pri K., ki ima hišico v Čretniku. Pri belem dnevu se je vtihotapil v poslopje z zadnje strani pri vratih, ki jim je razbil ključavnico in jih nato snel s tečajev. Brskal je za denarjem in vse pretaknil. Zadovoljiti se je moral le z malenkostno vsoto. Razen tega je vzel nekaj perila, živeža in pijače. Predale in omare je odprl z bajonetom, ki ga je našel v kuhinji. Ljudje so tisto popoldne videli v gozdu neznanega moškega, kako se je mastil s plenom.

Dva dni nato sta bila izvršena ponoči dva vloma, a eden se je ponesrečil. Okrog 20. ure v omenjeni noči je župnikova kuharica naletela v shrambi, ko je nesla tja nekaj hranit, na neznanca, ki se je tam skril. Kuharici je rekel, da je iskal župnika, ki bi ga rad novabil na veselico. Nato je izginil ko kafra.

NE DOVOLITE,
da bi Vam do 48% dragega goriva ušlo skozi okno!
Zahtevajte naše brezplačne prospekte

Windfix

Jug. pat. pusteno-kovinsko brtvilo za okna in vrata
A. Hrlić, Zagreb, Gajeva 20
Zrnec Franjo — Ljubljana
KOPITARJEVA ULICA 1.

V isti noči nekaj ur nato se je povabil k tukajšnjemu kovaču Petku. Vlomil je v kovačnico in odnesel iz nje strojni sveder in razno drugo orodje. Pozneje, moralo je biti okrog pol druge ure, jo je mahnil še v restavracijo. Razbil je šipe in skozi okno zlezel v notranjost. V točilnici si je privoščil vina in likerjev ter pobasal cigarete, nato se je splazil skozi servirno okence v kuhinjo, ker si je celo prižgal luč. Ker v kuhinji ni našel ničesar posebnega, je vdrl v shrambo. Tam je našel 18 parov klobas, ki so z jerbasom vred dobile noge.

Naši orožniki so šli takoj na delo. Vlomilca sicer še niso našli, pač pa je dognana njegova istovetnost. Na podlagi prstnih odtiskov, ki so jih prenesli z razbite šipe, so na policiji v Mariboru ugotovili, da je bil vlomilec zloglasni 26-letni Crepinko Franc iz Zgornje Polskave, ki ima na vesti več vlomov, med njimi tudi oba, izvršena pred kratkim v Hočah in Slovenski Bistrici.

Zadnja pot gospe Župančičeve

Ljubljana, 10. novembra

Danes popoldne je Ljubljana spremila go. Ano Župančičevo, mater pesnika Otona Župančiča, k večnemu počitku na pokopališče k Sv. Križu. Ko so oo. frančiškani blagoslovili krsto in pevci Glasbene Matice odpeli Prelovčevo žalostinko »Poljana toži«, se je začel pomikati žalni sprevod. Za krsto so stopali užaloščeni svojci in bližnji sorodniki, nato pa člani svojci in bližnji sorodniki, nato pa člani uprave in ansambla narodnega gledališča z ravnateljem Golio in direktorjem Polićem na čelu. V sprevodu so bili nadalje francoski konzul g. Remerand, lektor za francoščino na ljubljanski univerzi prof. Lacroix, prof. Jaklič za Francoski krožek, zastopniki Peen-kluba in novinarskega udruženja in drugi. Pred viaduktom so pevci zapeli »Blagor mu«, nato je pa krenil pogreb na pokopališče, kjer so blago gospo izročili naročju matere zemlje.

Serija naših novih znamk je izpopolnjena

Za rojstni dan našega mladega kralja so izšle prve znamke z njegovim najnovejšim portretom, in sicer pet vrednost: pa 50 par, 75 par, 1.50 dinarja, 1.75 dinarja in 3.50 dinarja. Ostale vrednote so bile še zadržane, ker je bilo v prometu dovolj prejšnji znamk z likom kralja Aleksandra s črnim okvirom in brez njega.

Kakor vse kaže, bodo te znamke kmalu pošle, kajti v Beogradu se od petka že dobe vse nove znamke od 25 par do 30 dinarjev.

Kompletna serija obsega poleg že prej izišlih znamk še naslednje: po 25 par v sivkasto črni barvi, po 1 dinar v rumenkasto rjavi barvi, oranžno po 3 dinarje, temno zeleno po 4 dinarje, violičasto po 10 dinarjev, rjavo po 15 dinarjev, zeleno višnjevo po 20 dinarjev in rdeče violičasto po 30 dinarjev. O teh znamkah lahko rečemo le to, da imajo iste pomanjkljivosti kakor prejšnje, zlasti kar se tiče izbire barv.

Nekaj pa se nam zdi čudno. V Beogradu so se znamke lahko dobile že prejšnji teden, pri nas v Ljubljani pa še nič ne vedo, kdaj jih bodo dobili. Ali je mar denar naših filatelistov manj vreden kakor beograjski? Naj se take malenkosti v bodoče urede tako, da ne bo nepotrebnih zamer. Naši filatelisti, ki menjavajo znamke, dobe iz inozemstva pogosto naročila, naj pošljejo vse nove znamke takoj po izidu. Kadar se primeri tako, kakor to pot, jih morajo naročiti iz Beograda in to je seveda združeno z novimi stroški.

O novih portovnih znamkah, ki so jih tudi napovedovali, se še nič ne ve, kdaj bodo izšle. Baje pa so že izdelani osnutki zanje in bodo znamke najbrž spet prav lepe.

Objave

Ne pozabite, da bo še samo danes ob 1/23. pela slavna Claire Fuchsova v veseli in zabavni opereti ZKD **»Pripovedke o pomladi«.** To filmsko delo velja med operetami za najbolj privlačno. Kdor se hoče malo nasmejati, naj nikar ne pozabi, da si samo še danes lahko ogleda to zabavno delo. Vstopnina 3.50, 4.50, 5.50 in 6.50

Sportna nedelja

Nogomet po naročilu

ali tekme za podsavezno blagajno niso dobra reklama za to igro, pomagajo pa le nekoliko iz zadrege za denar

Ljubljana, 10. novembra

Na področju našega nogometnega podsaveza je bil danes »podsavezni dan«, termin, ki si ga LNP rezervira za serijo nogometnih tekem v korist svoje blagajne. Za te tekme so bili angažirani vsi klubi, tako da se je vsaj po dispozicijah obetal prav pester in tudi bogat spored. Po tekmah v Ljubljani in poročilih o teh tekmah po drugih nogometnih središčih, pa moramo sklepati, da so žal le deloma dosegle svoj namen, kajti obisk je bil vseh brez izjeme daleč pod normalo. Prepričani smo, ta bo tudi ta skromni gmotni uspeh prišel podsavezni blagajni več kot prav, toda ne bi bili dosledni, če bi temu »podsaveznemu dnevu« ne pogledali do dna še z drugih vidikov. Vsaj po njegovem efektu v Ljubljani!

Atrakcija dneva naj bi bila v Ljubljani v okviru podsaveznega dne peta ali v vsej sezoni menda že sedma ponovitev derbyja med Ilirijo in Primorjem, in sicer v času, ko se obe moštvi v nič več razveseljivi borbi za vstop v državno ligo treseta za vsakega igralca in štedita vsako najmanjšo energijo za druge cilje na zelenem polju. Nujna posledica tega je bila, da sta obe moštvi nastopili brez svojih najboljših ljudi in sta pač le na videz izpolnili dolžnost nasproti podsavezu. Recimo, da je vse to za oba kluba in za podsavez v redu, ni pa to v redu za onih nekaj sto navdušenih gledalcev, ki so prišli podpret podsavezno blagajno v dobri veri, da gredo, čeprav že tolikokrat letos na derby med Ilirijo in Primorjem, pa so morali slediti ležernemu in dolgočasnemu poganjanju žoge od gola do gola. Mislimo, da bi bilo treba računati s tem, da je naša publika že toliko zrela, da ji je treba v naprej povedati, kdo in proti komu se bo igralo. Sicer je podsavezni dan ne bo niti toliko privabil na igrišča.

Spored v Ljubljani

Na Jadranu

V predtekmi so juniorji Jadrana in Ilirije odbili še poslednjo prvenstveno tekmo. Zmagali so tesno in zasluženo Trnovčani v razmerju 2 : 1. S tem so se rešili poslednjega mesta in ga prepustili nasprotniku

Reka : Jadran 2 : 0 (0 ; 0)

Srečanje dveh rivalov je dalo lepo tekmo. Moštvi sta v polju nudili uravnovešeno igro brez izrazite premoči tega ali onega. V splošnem je bil napad Vičanov bolj prodoren, vsaj pred golom je pokazal nekoliko več odločnosti. Vodil ga je nekdaj popularni Erman, ki je nastopil prvič za barve novega kluba. V svoji okolici ni našel primernega razumevanja.

Trnovčani so bili, dasi oslabljeni, enakovreden nasprotnik, imeli so edino na desnem krilu zelo slabo zasedbo. Nemogoč človek je zamudil nekaj prav zrelih prilik, sicer bi bili Jadranaši izbili ugodnejši rezultat.

Drugi gol za zmagovalce je rezultiral iz enajstke. Sodil je g. Ramovš, ki je zaradi prigovarjanja publike zaključil tekmo nekoliko predčasno. Poset je bil po pričakovanju kar zadovoljiv.

Hermes : Slovan 3 : 2 (1 : 1)

Šiškarji naj bi bili poskusno moštvo za oceno vrednosti drugorazrednega nasprotnika. Ta ni privabil svojega občinstva v polnem številu na igrišče, zato ne ustreza efekt tekme vloženemu trudu. Poleg tega je megla ovirala tudi sam potek igre.

Hermes bi bil skoro doživel malo neugodno presenečenje. Nastopil je v sedaj razpoložljivi kompletni postavi in je moral pustiti za nekaj časa nasprotnika celo v vodstvo 2:1. Šele proti koncu je izravnal in z neregularnim golom zabeležil v svoj dnevnik dogodkov tesno zmago.

V ostalem se ne da oporekati, da ne bi bili Šiškarji postavili v polje boljšega moštva. Bili so tehnično nad svojim partnerjem. V prvem delu igre je to zadostovalo za terensko premoč, toda Slovanova obramba je bila, razen rezervnega vratarja, neprodorna. Drugi del igre je potekel bolj uvravnovešeno, Slovanovci so utegnili priti celo v vodstvo, naposled je prevladala rutina. Sodil je g. Macoratti, ki je v megli marsikaj spregledal.

Na Primorju

Primorje : Mars 1 : 0 (0 : 0)

Na Primorju so napravili uvod v popoldanski spored rivali v juniorskem prvenstvu Črno-belemu drobižu se je posrečil revanš v razmerju 1:0. Edini gol je padel iz enajstke. Mali kažejo, da bo kdaj še nekaj iz njih v obeh moštvih je par izrazito dobrih posameznikov. Primorjaši imajo bolj povezano in kombinatorno bolj izdelano igro. Spomladi si bosta moštvi slej ko prej ostra protivnika za prvo mesto med naraščajniki.

Primorje : Ilirija 3:0 (1:0)

Obe moštvi sta nastopili z nekaterimi zasedbami iz zadrege, v splošnem pa so bili črno-beli bolj zenačeni in uglajeni. Imeli so dober del igre v svojih rokah in bi bili lahko dosegli še nekoliko izdatnejši rezultat.

Igra je bila, kakor je že običaj ob srečanjih dveh večnih rivalov, razmeroma dokaj ostra, vendar ni imela mnogo lepih in napetih trenutkov. Po tej ali oni posrečeni akciji so sledili celi presledki spopolnjeni z nezrelimi naprezanji, tako da igra ni mogla nikogar pretirano navdušiti.

Črno-beli so bili na pogled bolj kompletni. Postavili so v obe zvezi ljudi bodočnosti, ki se v težjih tekmah gotovo še ne bi znašli. Pepček na levem krilu je bil bolj uspešen poskus. Izrazito slaba je bila srednja vrsta, vsaj v prvem polčasu, tako da napad ni imel mnogo od nje. Jež je kot vodja napada zelo neokreten in počasen. Obramba se je sicer uspešno izrezala iz vse zadeve, toda treba je vzeti v poštev šibkost nasprotne napadalne vrste.

Ilirijani se ves čas igre niso mogli povzpeti do neke resnejše povezanosti. Z izjemo začetka drugega polčasa, ko je že kazalo, da se bodo odločnejše strmili, so morali bolj braniti kot napadati. Postavili so zelo šibko obrambo v moštvo, ki je igrala bolj s srečo kot z znanjem. Kolikokrat je plesala žoga na Maličevi črti in je le slučajno šla mimo strebov? Varšek ni že dolgo igral srednjega krilca, v drugem delu igre je Unterreiter to mesto zasedel boljše. Napad ni bil, razen nekaj izjem, skoro nikoli opasen.

Okoli pol ure prvega polčasa je poteklo v resnejši borbi. V tem delu igre so imeli črno-beli sicer prvo besedo v polju, napad pa ni znal streljati. Prepustil je to nalogo Zavrlu, ki je neprestano poskušal svojo srečo, pa ni za tak posel. V 25. min. da Race čist predložek Janežiču, ki ga spremeni v prvi zgoditek. Par šnas pred obema goloma do polčasa ne menja rezultata.

Po reprizi je zopet trajalo skoraj pol ure, preden je napad črno-belih prisilil nasprotno obrambo do druge kapitulacije. V 24. min. zaključi Pepček uspešno kombinacijo z neubranljivim strelom v mrežo. Po presledku nadaljnjih 10. min. izvaja Pepček prost strel, ki ga Janežič uspešno podaljša preko Mališa in s tem je stvar, glede števila golov, zaključena.

Občinstva ni bilo mnogo. Nemara je podsavez določil ta spored iz zadrege, ker bi bil vsak drug finančno riskanten. To jesen je bilo že pet srečanj med Ilirijo in Primorjem, človek se naposled tudi najboljšega preobje, tembolj, če to »najboljše« ni vedno prvovrstne znamke!

Sodil je zopet g. Macoratti. Do polčasa je vzdržal, potem pa so mu — deloma občinstvo, deloma nedisciplinirani igralci — zmešali štrene.

Spored v Mariboru

Maribor, 10. novembra.

Kakor v ostalih mestih naše banovine se je tudi v Mariboru vrsil danes popoldne takozvani »podsavezni dan« v korist blagajne LNP. Na nogometnem turnirju v ta namen so sodelovali železničar, Maribor in Rapid. Kljub lepemu vremenu za današnji spored ni bilo zanimanja in je prišlo na igrišče železničarja le okoli 300 gledalcev.

Kot prvi par sta nastopila

Maribor : Rapid 1 : 1 (0 ; 0)

Tekma se je igrala 50 minut, in sicer 30 pred in 20 minut po odmoru. Moštvi sta nastopili v postavah:

Maribor: Gomol, Domicelj, Koren, Strnad, Kirbiš, Konič, Milos, Kolar, Tičar, Vele, Podkubovšek;

Rapid: Petko, Barlovič, Vidovič, Fučkar, Raker, Černešek, Heller, Marič, Bäumel, Bösendorfer, Pisof.

Oba nasprotnika sta nastopila torej z nekaterimi novimi močmi, pri Mariboru so pa gostovali tudi trije igralci bivše Svobode Strnad, Kolar in Tičar. Igra je potekala precej leženo in je imela le sem in tja nekaj privlačnosti. V splošnem se oba nasprotnika nista posebno trudila.

Napad Maribora je bil sicer nevarnejši, toda napadalci so popolnoma odpovedali pri streljanju. Krilci so bili nekoliko boljši od svojih partnerjev na drugi strani, ožja obramba pa je bila v trenutkih precej nesigurna. Mož stalne forme je Domicelj, ki se je tudi danes posebno zanesljiv branilec in steber vsega moštva.

Rapid je imel danes svojo najboljšo formacijo zopet v ožji obrambi, kjer so se vsi trije igralci borili prav dobro in tudi z uspehom. Slabše je bilo krilcem, ki so stalno šli v ofenzivo, tako da je obramba imela često preteško nalogo. Napad je sicer lepo pridobival teren, toda pred nasprotnim golom se je navadno izgubil njegova umetnost.

Tekma je potekla vseskozi fair in nudila igro dveh enakovrednih nasprotnikov. Gol za Maribor je dosegel v 1. minuti drugega polčasa Milos, izenačil pa je Pisof.

Sodnik je sodil g. Jančič v splošnem dobro.

Ker se je igra končala neodločeno, je o nadaljnjem udeležencu turnirja odločil zreb — v korist Rapida.

Kot drugi par sta torej nastopila:

Železničar : Rapid 1:0 (1:0)

Tekma se je igrala dvakrat po 30 minut. Med tem ko je Rapid nastopil z enako postavo kot v prejšnji igri, so se Železničarji predstavili takole:

Manajnc, Frangeš, Antoličič, Eferl, Seifert, Frangeš, Lešnik, Konrad, Golinar, Paulin, Pezdiček.

Rapid, ki je imel za seboj že 50 minut nogometa, je stal seveda pred težko nalogo. Kljub temu pa je bila tekma teh dveh nasprotnikov prav do konca zelo živahna in je nudila dovolj napetih in lepih prizorov. Žal je bila tudi precej ostra, prav gotovo ostrejša od prvenstvene pred 14 dnevi.

Železničar je danes nastopil z moštvom, ki po našem ne bo želo velikih uspehov. V tej sestavi je zlasti pogrešena napadalna vrsta. Moštvo je treba pomladiti, ne pa imeti v njem »stare« kanone! Napad je igral tako slabo kot že dolgo ne in je zaigral na kupe zrelih prilik. Krilci so bili še najboljši, dasi se tudi niso posebno trudili. Obrambo smo videli že večkrat igrati boljše. Zmago si je moštvo priborilo zasluženo, toda lahko bi bila še mnogo izdatnejša, če bi bili vsi skupaj zaigrali malo bolj z elanom in požrtvovalnostjo.

Rapid je bil prvih 30 minut enakovreden nasprotnik, po odmoru pa so igralci zaradi utrujenosti močno popustili. Reči je treba, da so se kljub temu prav do zadnjega borili za vsako žogo. Odlikovala se je zlasti obramba, ki je bila skoraj v težki borbi, pa tudi krilci niso mnogo zaostajali. Napad tudi v tej tekmi ni delal čudežev, ker je pač premehak in preveč neodločen pred golom.

Edini gol dneva je zabil Konrad v 25. minuti. Sodil je gospod Bizjak v splošno zadovoljstvo.

Spored v Celju

Celje, 10. novembra.

Danes sta se odigrali dve tekmi v korist blagajne LNP. V prvi tekmi je zmagala

Jugoslavija — Olimp 2 : 1 (2 : 0)

Igra je bila precej živahna. V prvem polčasu je imela Jugoslavija mnogo več od igre in je zabila dva gola, pozneje pa se je Olimp znašel in je dosegel častni gol, toda kljub vsem naporom se mu ni posrečilo izenačiti. Tekmo je sodil g. Seitel. Bil je nesiguren v presoji foulov.

Atletiki ; Celje 2 : 1 (0 : 0)

Atletikom je uspelo, da so se revanžirali za poraz dne 3. t. m. Tudi ta igra je bila precej živa, zanimiva pa šele v drugem polčasu. Do poteka igre bi bolj ustrezal neodločen rezultat. V 30. min. drugega polčasa je sodnik izključil igralca Atletikov Janežiča. Goli so padli: v 9. in 38. min. drugega polčasa za Atletike, častni gol za Celje pa v 29. min. Sodil je g. Veble objektivno in sigurno.

Zoper trdo stolico,
hemoroide in črevesni katar je naravna
FRANZ-JOSEFOVA
grenčica, večkrat na dan použita, dobro sredstvo.

Kvalifikacijske tekme

BEOGRAD: Bask : Žak (Vel. Kikinda) 3 : 2 (1 : 0)
SUBOTICA: Žak : Sparta (Zemun) 3 : 0 (1 : 0)
OSIJEK: Grafičar : Krajišnik (Banjaluka) 3 : 2 (2 : 0)
ZAGREB: Concordia : Slavija (O.) 7 : 1 (4 : 1).

Tekmo je sodil ljubljanski sodnik Jordan, ki ni imel najboljšega dneva.

Ostale nogometne tekme

Cannes: BSK — Repr. Cannesa 4:2 (2:1).

Dunaj: Prvenstvene tekme: Austria — FC Wien 3:3, Libertas — Rapid 2:1, Wakker — FAC 5:4, Admira — Favoritner AC 2:1, Sportklub — WAC 3:0, Hakoah — Vienna 2:2.

Budimpešta: Madžarska — Švica 6:1 (3:0). Prvenstveni tekmi: Bocskay — Kispest 1:1, Szeged — Attila 4:2

Praga: Slavija — SK Plzen 5:1, Viktorija Plzen — Moravska Slavija 6:2, Prostjejov — Nachod 6:0, Zidenice — DCF 3:0, ASK Kolin — Kladno 2:1

Rim: Alessandria — Ambrosiana 2:2, Torino — Napoli 1:0, Genova — Palermo 1:0, Lazio — Brescia 3:1, Sampierdarena — Triestina 2:2, Fiorentina — Roma 1:0, Bologna — Milano 2:1, Juventus — Bari 0:0.

Strasbourg: Sparta (Praga) — Racing 7:3 (3:1).

KINO SLOGA
Danes ob 16., 19.15 in 21.15
Ufina razkošna opereta
OSKEČI ME!
Smen — humor — razvedrilo
Najboljši igralci in komiki.
Danes ob 14.15 zadnjikrat matineja
LJUBEZEN V SNEGU
Zimskosportna sala.
Din 4.50 enotna cena.

Lahkoatletski miting SK Sloge

Ob pičli udeležbi atletov in brez odziva med občinstvom sta bila na zaključnem mitingu v sezoni dosežena dva nova jugoslovenska rekorda

Ljubljana, 10. novembra

Lahkoatletska sezona je bila menda za letos zaključena z mitingom SK Sloge. Prav neroden čas je bil izbran, prireditev naj bi trajala 3 dni, toda dež je prireditelju pokvaril račune in je sobotni spored popolnoma onemogočil, ker je igrišče Primorja pokrivala voda. Zato je, bil glavni spored v nedeljo dopoldne. Odziv atletov je bil zelo šibek, tudi gledalca ni bilo niti enega. Od prireditelja sploh nihče ni startal in so tekmovali le člani Primorja, a še ti z malo peščico. Glede na razmočen teren so bili doseženi rezultati razmeroma dobri. To velja zlasti za tek na 1000 m, kjer se je Alešu Žorgi posrečilo, da je popravil l. 1933 postavljeni rekord klubskega tovariša Krevsa. Rekord je bil tudi postavljen na progi 2000 m, ki se je pri nas tekla prvič. V tehničnih disciplinah rezultati niso zadovoljili in so bili globoko pod povprečnostjo. Edini juniorji so rešili čast dneva. Kajfež je velik talent in je v metu krogle in diska poleg dobre tehnike dosegel tudi dobra rezultata.

Tehnični rezultati so bili:

Tek 800 m: 1. Srakar Fr. 2 : 03.9, 2. Skušek 2 : 04.6, 3. Ogrin 2 : 10.

Tek 1000 m handicap: 1. Žorga Aleš 2 : 38 3/5 boljše od jugosl. rekorda (stari rekord Krevs 2 : 41 2/5), 2. Srakar Fr. 2 : 45 2/5, 3. Skušek 2 : 50 1/5, 4. Vahtar (80 m prednosti) 2 : 51 1/5.

Tek 2000 m handicap: 1. Srakar Ivan 5 : 52 (100 m prednosti), 2. Krevs 5 : 57 2/5 (od starta) nov jugosl. rekord!, 3. Krpan 5 : 58 4/5 (100 m prednosti), 4. Perc 5 : 59 4/5 (120 m prednosti).

Met krogle 5 kg juniorji: 1. Kajfež 13.74 m, 2. Kosec 12.61, 3. Polak 10.07 m.

Med krogle 7.25 kg seniorji: 1. Štok 9.96 m, 2. Požar 9.85 m.

Skok v višino juniorji: 1. Vahtar 150, 2. Polak 145, 3. Kosec 140.

Skok v višino seniorji: 1. Požar 145, 2. Štok 140.

Med diska 1.5 kg juniorji: 1. Kajfež 41.03 m, 2. Kosec 34.92 m, 3. Polak 24.42 m, 4. Vahtar 21.77 m.

*

SK Ilirija (tenis sekcija). Danes ob 20. seja načelstva v Evropi.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 21-24
Ljubljana govori, **Ljubljana** je navdušena, **Ljubljana** posluša samo
VESELOIGRO
LISZTOVE RAPSODIJE
VSE RADI MUZIKE
Smeh, šala, božanska godba in ljubezen. Paul Hörbiger, Karin Hardtova, Ida Wüstova
Predstave danes ob 4., 7¼ in 9¼ uri.
PREMIERNI KINO

Otvoritev kapelice vojnih žrtev v Judenburgu

Judenburg, 10. novembra

Ves Judenburg je bil danes v zastavah in zelenju. Z avtobusi je prispelo že v soboto zvečer nad sto udeležencev iz Ljubljane, Maribora, Celja, Tržiča in Kranja k slovesni otvoritvi kapele na skupnem vojaškem grobišču, kjer počivajo naše žrtve. Gostom na čast je bila dvorana pri »Pošti«, kjer so se zbrali, okrašena z našimi in avstrijskimi državnimi zastavami. Pozdravni večer je otvoril v imenu pripravljalnega odbora za postavitev kapelice svetnik gospod Schenker. Goste je ob tej priliki pozdravil tudi župan g Haidacher. Za pozdrave pa se je zahvalil župnik g. Jernej Hafner kot zastopnik ljubljanskega knezoškofa. Na pozdravnem večeru je sodelovala vojaška godba iz Gradca in peli so judenburški pevci in naši fantje, katerih lepo doneča pesem je napravila globok vtisk.

Dopoldne ob 9.30 je bil na glavnem trgu v Judenburgu določen sprejem deželnega glavarja iz Gradca, a namesto njega je prišel svetnik g. Krenn. Na trgu so se formirali razni oddelki avstrijske vojske in za njimi judenburški udeleženci iz Slovenije. Vsi so nato skupaj krenili na pokopališče, kjer je bila v tamošnji kapelici najprej maša, zatem pa so udeleženci odšli k novozgrajeni spominski kapelici. Kapelico je blagoslovil zastopnik graškega knezoškofa g. dr. Maurer in je imel ob tej priliki tudi lep spominski govor. V imenu Slovencev je izpregovoril župnik Hafner, za njim pa zastopnik bivšega 17. avstrijskega peholnega polka in naposled še g. Krenn. Po vseh teh govorih je prosil v imenu pripravljalnega odbora g. Schenker župana dr. Haidacherja, da prevzame v varstvo kapelico.

Naši fantje so zapeli »Blagor mu« in »Vigred«, nato so pa razne deputacije in organizacije polagale v kapelico vence. Posebna deputacija iz Slovenije je prinesla krasno žaro z Župančičevim verzom, v kateri je bila zbrana prst iz vseh delov dravske banovine. Lepe vence so položili poleg avstrijskih zastopnikov delegati iz Ljubljane-Bežigrada, Kranja, Tržiča in oblastnega odbora vojnih invalidov, a mestna občina ljubljanska je poslala krasen srebrn venec.

Po končanih slovesnostih pri kapelici je bila pred spomenikom v počastitev spomina avstrijskih vojakov posebna slovesnost, pri kateri so Slovenci zapeli »Človek, glej«. Lepe pietetne svečanosti so se udeležili kot zastopnik bana g. dr. Vončina, podžupan profesor Jare iz Ljubljane, mariborski podžupan g. Zebot in magistratni direktor gospod Šubic iz Celja.

Ob 13. je bilo pri »Pošti« slavnostno kosilo, pri katerem so govorili razni predstavniki naših in avstrijskih oblastev. Sodelovala je spet graška vojaška godba.

Zastrupila se je

Ljubljana, 10. novembra.

Danes dopoldne so bili reševalci poklicani v Knafljevo ulico, kjer se je v neki hiši zastrupila brezposelna šivilja. Použila je precejšnjo količino strupa. Nezavestno so prepeljali v bolnišnico, kjer so ji naglo izpraznili želodec. Mladenka je že izven nevarnosti. Vzrok obupnega dejanja je bila nesrečna ljubezen.

Match Aljehin : Euwe

Eindhoven, 10. novembra. l. Včerajšnja 17. partija med Aljehinom in Euwejem je bila najmirnejša od vseh dosedanjih. V igri z damskim kmetom je Euwe dobil pozicijsko prednost, ko sta pa nasprotnika zamenjala dami, je Aljehin v 23. potezi ponudil remis, kar je Euwe po 10minutnem premišljevanju sprejel. Stanje turnirja: Aljehin 6, Euwe 5, remis 6.

Zmagovalec dvoboja mora doseči 15 in pol točke, vendar mora biti med temi 6 dobljenih partij. Tudi če bi Aljehin vse naslednje partije remiziral, ostane zmagovalec dvoboja.

Kupuj domače blago!

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 11. novembra: zaprto.
Torek, 12. novembra: zaprto.
Sreda, 13. novembra: Kako zabogatiš. Red A.
Četrtek, 14. novembra: Direktor Čampa. Red četrtek.

OPERA

Ponedeljek, 12. novembra: zaprto.
Torek, 12. novembra: Aida. Red C.
Sreda, 13. novembra: Mamzelle Nitouche. Red sreda.
Četrtek, 14. novembra: Madame Butterfly. Red B.
Petek, 15. novembra: zaprto.

Vremenski pregled

Vremenski pregled

Evropa: Depresija nad zapadno in severnozapadno Evropo, visok pritisk drugod. Mestoma dežuje po vsej Evropi. **Jugoslavija:** Prevladuje oblačno po vsej kraljevini, vedro v Primorju in na severovzhodu. Temperatura je padla na severozapadu države, drugod pa se je dvignila. Zagreb 3, Koviljača 19.

Novosadska vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno in jutrne megle v dolinah rek. Temperatura bo delno padla.

TEDEN DNI FILMA

Emil Jannings v novi mojstrski vlogi

Še ta teden bomo gledali v Elitnem kinu Matici letošnji najboljši nemški film, zgodovinsko dramo »Stari in mladi kralj« z najboljšim nemškim karakternim igralcem Emilom Janningsom v glavni vlogi.

Za ta film, ki je stal težke milijone, so ustvarili nanovo najlepše stavbe iz časov Friderika Viljema Prvega, ki ga igra Jannings. Napraviti so morali na stotine oblek iz te dobe in še marsikaj drugega, da dobimo v filmu res živo sliko tiste viharne dobe.

NDLS

Mladi kralj — Werner Hinz

Zasedba filma je edinstvena. V njem igra elita nemških igralcev, ne samo en zvezdnik, ampak cel tucat. Vsako, tudi najmanjšo vlogo je dobil prvovrsten igralec. Imena Leopoldina Constantin, Claus Clausen, Georg Alexander, Marieluise Claudius, Werner Hinz, Walter Janssen, Theodor Loos, Rudolf Klein-Rogge, Fritz Odemar, Friedrich Ulmer, Eugen Rex, Paul Henckels, Hans Leibelt, Walter Steinbeck, Friedrick Kayssler, Carola Höhn in Ellen Frank povedo več kakor vse hvalisanje. Tudi tisti, ki drugače ne zahajajo v kino, naj si ta film ogledajo. V njem bodo videli vse, kar premore dandanašnje nemško gledališče.

Stari kralj — Emil Jannings

Dejanje se razvija v najzanimivejši dobi pruske zgodovine, v dobi Friderika Viljema I., vojaškega kralja, katerega sin je bil Friderik Veliki. Kako vzgoji stari kralj svojega sina do tega, kar je potem postal, to je dejanje tega filma. Manuskript zanj je izdelala najpomembnejša nemška filmska pisateljica Thea v. Harbou, ki jo poznano že po manuskriptih za filme »Metropolis«, »Vohuni«, »Žena na mesecu« in Skrivnost doktorja Mabusea«.

Dejanje je vseskozi človeško, ne pa samo zgodovinsko, kakor se v raznih zgodovinskih filmih rado dogaja. Ljudje, njihova stremljenja, boji, ljubezen, sovraštvo, to je vsebina filma. In prav zaradi tega učinkuje tako močno, da ga smatrajo Nemci za svoj najboljši film letošnjega leta, za svoj reprezentančni film.

Režijo ima Hans Steinhoff, režiser filma »Otok«, ki se godi v diplomatskih krogih in smo ga tudi v Ljubljani nedavno videli.

Film je po svoji izdelavi, vsebini in zasedbi res vreden, da si ga vsakdo ogleda.

Crawfordova se je spet omožila

Joana Crawfordova je bila od lanskega leta žena mladega Fairbanksa. O njegovem zakonu so pripovedovali, da je prav tako srečen, kakor je bil zakon njegovega očeta z Mary Pickfordovo. Sedaj pa se je skrhal. Lani je mladi Fairbanks iznenada odpotoval iz Amerike na Angleško, kjer

je prevzel glavne vloge v nekih novih filmih. Crawfordova pa je med tem vložila tožbo za ločitev zakona, češ da je bil mož z njo surov in da jo je oviral pri delu. Letošnjo pomlad je bil zakon ločen.

Pred kratkim pa so ljubitelji filma zvedeli, da je skočila Crawfordova v nov zakonski jarem. To pot je vzela za moža mladega igralca Franchota tonea, ki se je izkazal zlasti v »Bengaliju«. Mlada poročenca sta odpotovala uživat medene tedne na Havajske otoke.

Dietrichova se vrača v Evropo

Za Liliano Harveyevo, ki se je prav kmalu naveličala Amerike, se misli vrniti v Evropo še Marlena Dietrichova, — tako poročajo vsaj večji francoski listi.

Baje je vzrok tej odločitvi to, da Dietrichova ne mara igrati vseh filmov, ki so jih zanjo pripravili, češ da se noče diskreditirati s slabo robo. Znano je namreč, da vse filmske družbe igralcem vloge predpišejo in da je tako uspeh vsakega filma in igralca odvisen docela od vloge, ki jo dobi.

Drugi pa trdijo, da misli Dietrichova pobegniti iz strahu pred »kidnapperji« — roparji otrok. Dietrichova je namreč vzela s seboj v Ameriko tudi svojo hčerko Heidede, od katere se ne mara nikoli ločiti, zadnje čase pa dobiva neprestano izsiljevalna pisma z grožnjami, da ji bodo roparji otroka ugrabili. Temu se hoče ogniti na ta način, da se bo vrnila v Evropo.

Žena v sodobnem svetu

Žene v borbi za svetovni mir

Danes se žene vsega sveta bolj jasno kakor kdajkoli prej, kadar je grozila vojna, zavedajo nevarnosti položaja a tudi nesmiselnosti medsebojnega klanja. Premnogo mirovnih organizacij je živahno na delu, a vse druži skupna volja, ki se kakor fluid preliva po vseh kontinentih: nočemo vojne! Poleg Angležinj in Francozinj se odlikujejo zlasti švedske žene. Nedavno je primesel ugleden švedski ženski tednik »Tidevarvet« ognjevit članek, ki ga je napisala znana švedska pisateljica Amalija Possejeva poročena Brazdová (v Češkoslovaški). Članek, ki nosi napis »Dvignimo se proti vojni!« se končuje s temile besedami: » V nas so sveže, neizrabljene sile, treba jih je samo osredotočiti — na ta edini smoter. Moč in vero nam daje misel na naše slnove! Kje ste ve, močne in hrabre žene? Ne klonite, ne izgubljajte upanja, četudi naše započeto delo nekoč ni bilo kronano z uspehom. Bodite pripravljene, da pravočasno uporabite svoje sile!«

Crist zastavlja med drugimi tudi vprašanje, kdo najmanj želi vojno, in odgovarja: ženske in delavstvo, to je večina, torej je njihova volja — volja naroda.

Švedske žene so preplavile svojo domovino s propagandnimi listi za mir. Ustanovile so enotno organizacijo z edinim smotrom: svetovni mir. Njene članice neumorno delajo za ta svoj smoter: povsod ustanavljajo odseke svoje organizacije z namenom, da zanesejo propagando med najširše sloje.

Tudi Angležinje imajo močno in ugledno organizacijo, katere poglavitni smoter je propaganda za svetovni mir. Njene članice so najbolj ugledne angleške žene, parlamentarke, zdravnice, pisateljice, pa tudi nameščenke in delavke.

Tudi ameriške žene kažejo veliko agilnost v protivojnem gibanju. Začele so akcijo za nabiranje podpisov z namenom, da jih pošljejo vladi. To akcijo so podprle žene vseh političnih skupin in vseh stanov. Poleg organizirane delavke se je navduševala kmetica v manifestaciji za mir. Obenem, ko pobirajo podpise, agitirajo tudi za udeležbo na velikem ameriškem kongresu žen za mir. Ameriška ženska zveza je izposlovala, da se vršita vsak teden dve radijski predavanji z mirovno tendenco. V Kanadi so žene porabile materinski dan za sijajno uspelo mirovno manifestacijo.

V Uruguayu so ženske priredile mirovno manifestacijo, ki se je je udeležilo 2000 žen.

Najbolj agilno od vseh organiziranih mirovnih gibanj je gotovo gibanje na Francoskem, ki se je razširilo po vsem svetu in ima povsod svoje sestrske organizacije razen v državah s fašističnimi režimi. Ko so nedavno v Parizu priredile te žene mirovno zborovanje, se jim je pridružilo 150 svetovnih organizacij, in sicer ne samo pacifističnih, temveč tudi kulturnih političnih, strokovnih in tudi konfesionalnih. Manifesttacija se je vršila pod pokroviteljstvom visokih in uglednih osebnosti. Tako je zastopal na primer Anglijo znameniti pisatelj Norman Angell in Joung, komandant angleške mornarice, od Francozov pa je bilo veliko število poslancev. Med ženami so bile tudi zastopnice zatiranih ras iz Azije in Afrike, ki so v ganljivih besedah slikale svoje dvojno trpljenje. Med govornicami je nastopila tudi Angležinja Pankhurstova, ki je odločno obsodila osvajalno politiko imperialističnih režimov.

Sprejeta je bila spomenica na Društvo narodov, ki naj se zavzame za zatirane narode in naj nastopi proti osvajalni vojni.

Tudi na Češkoslovaškem izkušajo delovne žene oživotvoriti enotno mirovno gibanje ter so imele v ta namen 21. oktobra letos zborovanje pod geslom: »Vojna proti vojni.« Ustanovil se je pripravljalni odbor, ki naj v državi izvede organizacijo.

Kaj pa pri nas? Ustanovitev posebne organizacije, ki bi ji bila poglavitni smoter propaganda za mir, se nam še ni posrečila. Toda kljub temu je v naših ženah stremljenje po miru prav tako živo, saj so tudi one matere in žene in sestre, ki ne bodo nikdar mogle spoznati za potrebno, da se nesporazumi med narodi obračunavajo s klanjem. V tem smo si edine žene vsega sveta. 11. november je tisti dan, ko žene vseh držav povemo svetu, da nočemo več vojne.

Tudi me, slovenske žene se pridružujemo tej svetovni manifestaciji za mir. Tudi naše misli se danes prelivajo v skupno misel, naša volja se pridružuje skupni volji, ki mora postati tako močna, da bo obvladala svet in premagala sovražne sile, ki danes obvladujejo narode.

Kaj je večnost

Poklicani možje so se že na vse mogoče načine trudili, da bi svojim ljudem vsaj malo dopovedali, kaj je večnost. Brez dvoma pa je res originalna nastopna prispodoba, ki jo je svojim ovčicam povedal neki zamorski duhovnik. »Bratje,« je govoril, »ako vzame vrabec pri New Yorku kapljico vode iz Atlantskega oceana in poleti s to kapljico v kljunu preko vse Amerike do San Franciska in jo tam spusti v Tihi ocean; ako zleti potem nazaj do New Yorka in zopet vzame kapljico iz Atlantskega oceana ter jo spet prenese v Tihi ocean. Ako dela to brez prestanka toliko časa, da izprazni ves Atlantski ocean in ga zlije v Tihi ocean, bi to trajalo neizmerno število let, ampak potem bi bilo še zmerom prav samo jutro večnosti!«

Preveč enakih krstnih imen v Italiji

Neki rimski list toži, da ima že vsak 29. Italijan, odnosno Italijanka isto krstno ime, med tem ko ga ima na primer v Zedinjenih državah šele vsaka 58. oseba. List zahteva, da mora država poskrbeti za to, da ustvari nova, lepa in primerna domača imena. Neki šaljivec, ki je čital to ganljivo tožbo, je uredništvu nasvetoval, da bi na primer za ženske uvedli imena, kakor Kriza — času posebno primerno ime. Dalje Etcetera; za družino z obilico otrok, ki še kaj pričakujejo, pa Basta ali Bastanca!

V katerih deželah se ženijo manj in kje več

Neka mednarodna statistika poroča, da se je število porok v l. 1933. zvišalo v primeri z l. 1932. v nastopnih deželah: na Portugalskem za 1%, na Madžarskem in Poljskem za 1.3%, na Angleškem za 3.5%, v Holandiji za 6.1%, v Italiji za 6.7%, v Nemčiji pa za 37%. V Švici in Franciji je število ostalo neizpremenjeno, v Češkoslovaški pa se je zmanjšalo za 3%. Ogromno povišanje števila novih zakonov na Nemškem prihaja od tega, ker omogoča država z denarno podporo siromašnim ženskam, da se poročijo. V treh letih je država dala take podpore v več kot 365.000 primerih.

Točno plačuj »Jutru« naročnino

Varuj svojcem zavarovalnino

Telefon 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri

I. POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5

Skladišče za Jugosl.: Jugofarmacija d. d., Zagreb, odd.: Kozmetika

†

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustila po večletni in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, naša predobra soproga, mamica in babica, gospa

Marija Kajnih

dne 9. novembra v 62. letu starosti. Pogreb nepozabne pokojnice bo 11. novembra ob 15. iz hiše žalosti, Rajčeva ulica 1, na okoliško pokopališče Sv. Petra in Pavla.

Sv. maša zadušnica se bo brala v minoritski cerkvi 12. novembra ob 7. zjutraj.

V PTUJU, dne 9. novembra 1935.

Valentin, učitelj v pokoju — soprog; Terezija Bezjak — sestra; Zdravko, Marica, Srečko in Stanko — otroci; Radovan — vnuk in ostalo sorodstvo.

Ljubljanski kalejdoskop

Čez teden se pripeti v Ljubljani marsikaj, kar ostane zagrnjeno v večnem molku. Časih kaj pomembnega, časih pa tudi le malenkosti, ki pa so za Ljubljano in njene prebivalce značilnejše kakor velike senzacije, najboljša hrana naših časnikov in — zvedavih firbcev.

Tam nekje na južnem koncu Ljubljane lahko pogosto srečaš gospo s psičkom. To prav za prav ni nič posebnega, kajti gospa je v Ljubljani obilo, psičkov pa tudi. Od velikih pa do takih, ki bi jih lahko skoraj v žep spravil (namreč psičkov). Pa tudi za velikost ne gre. Psiček, ki sem ga zadnjič videl z gospo je v drugačnem zmislu nekaj posebnega. Oblečen je, siromak, da ga ne bi zeblo zdaj, ko je postalo že hladnejše.

Da, ta ljubezen, ki jo gospa izkazuje do svojega psička, je ganljiva. Res ganljiva. Zlasti v časih, ko na tisoče mater ne ve, kako bi oblekle svoje otroke, ko srečujemo na cesti bose siromake, ki jim ni dano, da bi si kje ogreli noge...

*

Zadnjič me je zaneslo k nekemu mesarju. Precej ljudi je bilo tam, pa malo takih, ki bi bili izdali za meso več kakor po štiri, pet dinarjev. Pa stopi v lokal tudi neka gospa iz — recimo — boljših krogov.

Milostljiva želi?« se takoj obrne mesar k njej.

»Oh, veste, pol kile mesa mi dajte. Pa ne samih kit. Veste, za Flokija bo. Zadnje dni noče nič jesti, ne vem kaj bo z njim. Če še mesa ne bo mogel, ga bom morala jutri peljati k živinozdravniku... Da, tistile kos mi dajte...«

Potem je dostojanstveno odplavala iz mesarije.

Ljudje so se spogledali. Morda jim je bilo nerodno. Neka ženica se je zastrmela v tla. Poznam jo. V štiridesetem letu je, pa bi jih ji prisodil najmanj petdeset. Doma ima moža. Dve leti je mož že brez dela in jetiko ima. Sirota žena je prišla iskat za dinar kosti, da mu bo skuhala juho.

Da, hudo je, če je Floki bolan in ne mara jesti.

*

O ljubljanskem tramvaju se zadnje čase dosti govori in piše. Popularen postaja. Hvala Bogu. Morda se ga bo začelo zaradi tega posluževati več ljudi. Že celo anekdote nastajajo o njem. Tole sem ujel pred nekaj dnevi:

Pri dolenjski postaji sta se srečala naš tramvaj in polž. Ker je že znano, da sta si stara tekmeca, sta se začela seveda takoj zbadati. Nazadnje sta sklenila, da se bosta poskusila, kdo je hitrejši

Tramvaj je odbrzel. Hitel je, kar so mu moči dale, da ne bi delal beli Ljubljani sramote. Na Karlovškem mostu šele se je moral ustaviti, da se je malo oddahnil. In veste, koga je tam zagledal? Polža, ki je sedel na robu mosta in ga že čakal.

Takšno poniženje! Tramvaj je odhitel dalje, kar so ga stare kosti nesle. Ni gledal na levo ne na desno, samo da bi prišel prej do druge postaje tekmovanja, do šentjakobske šole.

Kakor blisk je zdrvel po klancu mimo cerkve sv. Florijana. Komaj se je ob njegovem znožju ustavil, v takem zaletu je bil.

Zaman! Tam na oglu ga je polž že čakal.

Tedaj se je ubogi tramvaj ujezil. Vse svoje registre je odprl in oddirjal proti Mestnem trgu. Še nikoli ni dal toliko iz sebe. Meščani so strme gledali. Pred magistratom so zaškripale zavore, da je šlo ljudem skozi ušesa.

Ubogi tramvaj se je oddahnil. ‚Zdaj sem rešil svojo čast,' si je dejal. ‚Zdaj sem le zmagal!'

Pa se je urezal. Tam na stopnicah Robbovega vodnjaka je že počival polž in se oddihoval.

Tedaj je tramvaj odnehal. Osramočen se je vrnil nazaj k Dolenjski postaji.

Nedvomno ste se pri tem spomnili tiste zgodbe o tekmi med ježem in lisico, kjer je sodelovalo več ježev in kjer je lisico čakal povsod drug.

Toda tu ni bilo tako. Polž je zmagal v poštenem boju, brez goljufije.

*

Mlado gospodično poznam. Ni, da bi ji mogel človek kaj očitovati, res ne. Samo hudo smolo ime. Zmeraj išče njega, ki ji bo vse, pa ne more dobiti pravega. Rada se ozira za fanti. Seveda, vsaka ženska že ve, da je dandanes na svetu manj moških kakor žensk, in le malo jih je, ki bi rade ostale samice. Na lepem pogledu pa obvisi marsikdo, saj naši mladi fantje niso iz železa.

In uboga gospodična si je res dobila fanta. »Ti, moj ljubi, edini«, mu je pravila in še srečna je bila poleg tega. Toda njen ljubi, edini je začel poslušati hudobne jezike, ki so vedeli povedati, da je bilo že obilo ljubih, edinih pred njim. To pa seveda njemu ni bilo všeč in njegova ljubezen se je ohladila. Na vse načine si ga je skušala privezati nase, še okoli njegove žlahte je hodila, toda nazadnje je le videla, da je vse zaman in vdala se je v usodo. Dosti solza je preteklo takrat. Ljubi, edini je šel in ni ga bilo več nazaj.

Pa se je uboga gospodična kaj hitro potolažila. Ni bil še teden dni okoli, že si je izbrala drugega zastavnega fanta, da bi v njegovi ljubezni pozabila nezvestega. Ljubi, edini štev.? ji je bil več od življenja in vse bi bila dala zanj. Toda usoda ji spet ni prizanesla. Tako je prišlo, da je moral iti fant na dolgo, dolgo potovanje, za leto in dan.

Menda še nisem povedal, da starši o fantovi srečni ljubezni niso nič vedeli.

Prišel je dan slovesa. Pred vlakom se je zbrala vsa družina od staršev do stricev, tet, bratrancev in sestričen. Ganljivo je bilo slovo, saj se bodo razstali za dolgo leto. Precej solza se je pocedilo po licih in še marsikdo med tistih, ki so ta prizor samo od daleč opazovali, se je začel usekovati. Seveda, zgledi vlečejo.

Zunaj pred postajo pa je hodila uboga gospodična sem in tja.

Tudi ona je je jokala, in še kako. On gre, ona pa ne sme biti zraven, ker starši tete, strici, bratranci in sestrične ne vedo, da je ona njegova, da je on samo njen. Presunljivo je že žvigala lokomotiva in opominjala, da ni več daleč čas odhoda. Tedaj pa jo je zagrabilo nekaj neopisnega, nedoumljivega. Pognala se je skozi vežo, kar mimo ščipalca voznih listkov, na peron. Z vsemi močmi, kar jih ji je bila skopa priroda dala, je odrinila starše, strice, tete, bratrance in sestrične, se vrgla nanj in se mu obesila okoli vratu

»Ljubi, edini! Ne, ne smejo te vzeti! Samo tebe imam na svetu, ljubi edini! Kaj bom brez tebe?«

Začudeno jo je gledal ubogi fant. Potem je pogledal še starše, starice, tete, bratrance in sestrične in ni vedel kaj naj stori.

Hvala Bogu, da je takrat že zažvigal sprevodnik.

Ljubi, edini je šel. Kakor že drugi pred njim.

Ona pa se je odpravil novim ciljem naproti.

Morda se je med tem potolažila. Saj je toliko ljubih, edinih na svetu...

Da, hudi časi so zdaj. Hudi za psičke, hudi za polže, hudi za uboge gospodične.

*

Zavarovanje delavcev je lepa in koristna reč. V tem se strinjajo vsi, ki so že kdaj o tem pisali.

Bolezen je pa grda in škodljiva reč. To občutijo zlasti tisti zavarovanci, ki komaj žive od svojega zaslužka, pa jih priklene bolezen na posteljo, da morajo nekaj časa živeti samo od podpore, ki jim jo da zavarovanje.

Pri nas imamo na okoržnem uradu ambulatorij. Za moške posebej, za ženske posebej. To je prav in lepo, še bolj prav in lepo pa bi bilo, če bi bil ta ambulantorij nekoliko drugače urejen. Na primer tako, da bolnik ne bi imel istega občutka pred preiskavo in med njo kakor nekoč pri vojaških zdravniških vizitah. Bolnik, pa naj bo tudi delavec, ki plača za zavarovanje samo pol dinarja na dan, potrebuje od zdravnika najprej tolažbe in obzirnosti. Tudi na to da se nekateri bolniki pred drugimi sramujejo, se je treba ozirati.

Zgodi se, da žrtvuje kakšen bolnik nekaj kovačev in gre k zasebnemu zdravniku. Morda iz muhavosti, morda iz kakšnega drugega vzroka. Zdravnik mu napiše recept, bolnik pa si reče: »Zdravnika sem sam plačal, zdravila mi bo morda le dalo zavarovanje«. In gre tja. Pa zve: »Ta zdravila so predraga za naš zavod. Sto petdeset dinarjev! Kam bi prišli, če bi take reči vsakomur kupovali. Ne gre, pa ne gre...«

»In moje zdravje?«

»Ne moremo pomagati. Predpis je tak«.

Dolg obraz in nič.

Zadnjič mi je pripovedoval neki gospod, kako je bilo med vojno. Vojaku je drobec granate razbil ves spodnji del obraza. V bolnišnici so mu rešili življenje. Domov se je vrnil tak, da se mu izkaženost obraza niti poznala ni. Dobil je čeljust iz platine in zdravili so ga najbolj sloveči kirurgi.

To je bilo med vojno. Takrat ni nihče plačeval niti pol dinarja na dan za zavarovanje glave.

*

Nekoč si vsako jutro srečeval na poti v mesto kopico vozov iz okolice. Vse mogoče je bilo na njih. Krompir, zelje, drva, perice. Zlasti prvih in tretjih je bilo obilo. Zvečer so se vračali praznih vozov in veselih obrazov domov.

Tudi zdaj je še obilo vozov. Morda še celo več kakor nekoč. Le poglejte časih ob obeh straneh Ljubljanice. Ali pa po ulicah.

Kmet ponuja drva. Od vrat do vrat.

Povsod:

»Jih že imamo!« Ali pa: »So dosti predraga!«

Pa če bi pogledali po kletek pri vseh tistih družinah, kjer kmet sliši, da že imajo drva, bi stavil ne vem koliko, da bi bile kleti skoraj povsod prazne. In tudi pri tistih, ki so jim drva predraga. Kaj pomaga, če stane voz drva samo stotak, ko pa stotaka ni!

Tako nekako je moralo biti tudi s tisto basnijo o lisici in kiselem grozdju. Pri takih priložnostih in analogijah človek šele odkrije, koliko tragike je pogosto v navadnih basnih, ki jih slišimo že v ljudskih šolah. In ko vidi zvečer še vozove, ki se z istim tovarom vračajo nazaj iz mesta, in čemerne obraze kmetov, občuti to tragiko še bolj. Saj pravijo celo, da se zadnje čase proda dosti manj kruha, kakor se ga je prej. V agrarni državi, kjer je velik kos kruha za dinar. Da, ko pa dinarja ni... Ko ni dinarja.

*

Moj dober prijatelj je Miha, čeprav je brez dela. Čike spravljam zanj in vsak ponedeljek jih pride k meni iskat. Časih jih je malo, časih precej, kakor se pač držim doma. Vso Ljubljano pozna Miha in marsikaj mi je že povedal, česar drugi niso odkrili, tako da so tisti čiki, ki jih dobi, res skromno plačilo za njegove novice.

Zadnje čase postaja čemeren. Pravi, da sam ne ve zakaj. Tako je pač in ne da se pomagati.

Pa ga vprašam:

»Ti, Miha, ki dosti veš! Kako bi se dalo napraviti, da bi bilo vse boljše? Kaj bi storil ti?«

Po cesti greva. Nehote odvržem še precej veliko cigareto.

»No, kaj bi storil ti?«

»Saj ni, da bi človek govoril«, pravi Miha, ki je brez dela. Skloni se, pobere še tleči čik iz blata ga utrne, obriše in vtakne v žep.

Da saj res ni, da bi človek govoril!

Tone Brus

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani